

Subjekt - jeho „ztráta“

Často bylo konstatováno, že novější „filosofie“ (zejména pak se to ukazovalo na strukturalismu) může být charakterizována tím, že ztratila (a dokonce výslovně popřela) „subjekt“. Bylo to ovšem popření dost problematické, protože velmi opožděné. „Subjekt“ ve starém, tradičním chápání se stal neúnosným a nedržitelným už dlouho předtím, neboť byl myšlen jako „substance“ (tj. „metafyzicky“, rozumí se ve stylu substančních metafyzik). Konstatování jeho „ztráty“ resp. jeho „popření“ bylo de facto možné teprve díky onomu vynálezu „subjektu“ v novém, nesubstančním pojetí, k němuž došlo v německé romantické filosofii (byť vynálezu myšlenkově inspirovanému či spíše vyprovokovanému Leibnizem). Ve skutečnosti tedy nejde o ztrátu subjektu, nýbrž o ztrátu substance a popření „subjektu“ jakožto substance. Tím se ovšem radikálně změnila celé problematika: „subjekt“ nemohl být nadále myšlen jako „předmět“, jako „objekt“. Důsledky byly a dosud jsou těžko dohlédnutelné: myslet subjekt nikoli jako „objekt“, „předmět“, ale jako „non-objekt“, „ne-předmět“ vyžaduje revizi celého způsobu myšlení, tj. včetně celé dlouhé tradice zpředměťujícího myšlení. Mluvit o „ztrátě subjektu“ je tedy dost pochybné; na místě je spíš mluvit o „objevu subjektu“ v tom novém smyslu, tj. subjektu jakožto non-objektu.

(Písek, 100905-2.)